

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет: історичний
Кафедра: соціології

Затверджено
на засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
протокол № 1 від 29 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

**Силабус з навчальної дисципліни «Аналітичні моделі дослідження
сучасних соціальних проблем»,
що викладається в межах освітньо-наукової програми
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 054 Соціологія**

Львів 2019 р.

Силабус курсу   Аналітичні моделі дослідження сучасних соціальних проблем
2019-2020 н.р.

Назва курсу	Аналітичні моделі дослідження сучасних соціальних проблем
Адреса викладання курсу	ЛНУ імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 поведінкові науки; 054 соціологія
Викладачі курсу	Демків О. Б., канд. соц. наук, доцент, доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладачів	oldemkiv@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення семінарських занять за попередньою домовленістю
Сторінка курсу	https://clio.lnu.ua/research/postgraduate-phd-and-doctoral-studies
Інформація про курс	Курс спрямований на формування у аспірантів знань щодо теоретико-методологічних засад вивчення соціальних проблем у класичній та сучасній соціології та навичок аналізу соціальних проблем в сучасному українському суспільстві в внутрішньонаціональному та кроснаціональному вимірах.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Аналітичні моделі дослідження сучасних соціальних проблем» є навчальною дисципліною з спеціальності 054 – соціологія, яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредитів
Мета та цілі курсу	<p><u>Метою</u> вивчення вибіркової дисципліни «Аналітичні моделі дослідження сучасних соціальних проблем» є формування в аспірантів системи знань про вивчення та регулювання соціальних проблем та навичок їх емпіричного дослідження.</p> <p><u>Цілі курсу:</u> ознайомлення аспірантів з науковим дискурсом, щодо визначення соціальних проблем, чинників їх виникнення та засобів регулювання; оволодіння методологічними принципами аналізу соціальних проблем у внутрішньоукраїнському та кроснаціональному вимірах; оволодіння практичними навичками емпіричного вивчення соціальних проблем та формулювання практично значимих висновків та рекомендацій щодо регулювання соціальних проблем.</p>
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бест Д. Социальные проблемы / Д. Бест // Социальные проблемы: конструкционистское прочтение: Хрестоматия. – Казань, 2007. – С. 26-54. 2. Блумер Г. Социальные проблемы как коллективное поведение / Г. Блумер // Социальные проблемы: конструкционистское прочтение: Хрестоматия. – Казань, 2007. – С. 11 – 26. 3. Кольцова О. Ю. Конструирование проблемы полицейского насилия в российской блогосфере: риторика, лейтмотивы и стили / О. Ю. Кольцова, И. Г. Ясавеев // Журнал социологии и социальной антропологии, 2013. – С. 81-100.

	<p>4. Рєвнівцева О. В. Соціальне виключення: проблеми визначення та дослідження / О. В. Рєвнівцева // Людський розвиток. – 2008. – С. 98 – 106.</p> <p>5. Рущенко И. П. «Криминальная революция» как социетальный фактор» / И. П. Рущенко // Социология: теория, методы, маркетинг. — 2008. — № 3. — С. 194—210.</p> <p>6. Рущенко І. П. Соціальний порядок і соціальні відхилення / І. П. Рущенко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: зб. наук. праць. — Вип. 15. — Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. — С. 143—144.</p> <p>7. Рущенко І. П. Соціологія злочинності : монографія / І. П. Рущенко. — Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. — 370 с.</p> <p>8. Спектор М. Конструирование социальных проблем / М. Спектор, Дж. Китсьюз // Контексты современности – II: Хрестоматия. – Казань, 2001. С. 160 – 164.</p> <p>9. Томас У. Понятие социальной дезорганизации / У. Томас, Ф. Знанецкий // Контексты современности – II: Хрестоматия. – Казань, 2001. – С. 134 – 138.</p> <p>10. Харченко А. М. Соціальна проблема глобалізації – бідність: шляхи її подолання / А. М. Харченко // Фінансовий простір. – №1 (5). – 2012. – С. 7 – 12.</p> <p>11. Хилгартнер С. Рост и упадок социальных проблем: концепция публичных арен / С. Хилгартнер, Ч. Л. Боск // Социальные проблемы: конструкционистское прочтение: Хрестоматия // Казань. Изд-во КГУ. - 2007. – С. 18 – 53.</p> <p>12. Ясавеев И. Социальные проблемы и медиа: конструкционистское прочтение / И. Ясавеев. – Saarbrcken: Lambert Academic Publishing, 2010. - 231 p. – С. 46-47.</p> <p>13. Ясавеев И. Г. Конструкционистский подход к социальным проблемам / И. Г. Ясавеев // Журнал исследований социальной политики. - 2004. – № 4. – С. 533-546.</p> <p>14. Fuller R. C. The Natural History of a Social Problem / R. C. Fuller, R. R. Myers // American Sociological Review: 6, June 1941. – Pp. 320-328.</p> <p>15. Gusfield J. R. The culture of public problems / J. R. Gusfield. Chicago: University of Chicago Press, 1981.</p> <p>16. Merton R. K. Contemporary Social Problems / R. K. Merton, Nisbet R. (eds.), 2nd ed., N.Y., 1966.</p> <p>17. Rubington E. The Study of Social Problems: Seven Perspectives / E. Rubington, M. S. Weinberg. Oxford: OUP, 2011.</p>
Тривалість курсу	90 год
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 32 години лекцій, 16 год. практичних занять, 42 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу його учасник буде</p> <ul style="list-style-type: none"> зміст поняття та основні форми прояву соціальних проблем; закономірності формування соціальних проблем; класичні і сучасні теорії соціальних проблем та підходи до їхнього регулювання; якісні та кількісні показники соціальних проблем в сучасному українському суспільстві;

	<p>методи практичного дослідження соціальних проблем в ході польових соціологічних досліджень.</p> <p>вміти:</p> <p>застосовувати теоретичні підходи до вивчення соціальних проблем у аналізі конкретних явищ сучасного українського суспільства;</p> <p>застосовувати у прикладних дослідженнях етичні принципи соціологічного вивчення соціальних проблем;</p> <p>застосовувати інструментарій емпіричних соціологічних методів у вивченні соціальних проблем.</p>			
Ключові слова	Соціальна проблема; засоби регулювання соціальних проблем; методологічні, методичні та етичні принципи дослідження та регулювання соціальних проблем			
Формат курсу	очний			
Теми	Форма заняття	Література, ресурси	Завдання, години	Термін виконання
1. Генеза соціогуманітарного дискурсу розуміння та дослідження соціальних проблем.	Лекція, семінарське заняття	<p>1.Бест Д. Социальные проблемы / Д. Бест // Социальные проблемы: конструкционистское прочтение: Хрестоматия. – Казань, 2007. – С. 26-54.</p> <p>2.Блумер Г. Социальные проблемы как коллективное поведение / Г. Бульмер // Социальные проблемы: конструкционистское прочтение: Хрестоматия. – Казань, 2007. – С. 11 – 26.</p> <p>3.Ясавеев И. Социология социальных проблем // Социология. Учебн. пособие / Под ред. С. Ерофеева, Л. Низамовой. 2-е изд., перераб. и доп. - Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2001. – 386 с.</p>	4 (2/2)	

		4.Deviance and Social Control: A Reader / Ed. by R. Weitzer. - NY: McGraw-Hill higher education, 2002. – 397 p.		
2. Структурний функціоналізм у дослідженні соціальних проблем. Чиказька школа соціології та екологічний підхід.	Лекція, семінарське заняття	1. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. — К. : Абрис, 1996. — 186 с. 2. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. — М. : Академический Проект, 2000. — 880 с. 3. Афанасьев В. Эволюция концепции аномии в современной социологии девиантного поведения // Рубеж. Альманах социальных исследований. – Сыктывкар: ИПО ГУ, 1991. – № 2. – С. 69-81.	4 (2/2)	
3. Теорія соціальної дезорганізації, теорія диференційної асоціації та субкультурна теорія. Інтерпретативна традиція соціологічного дослідження соціальних проблем.	Лекція, семінарське заняття	1. Томас У. Понятие социальной дезорганизации / У. Томас, Ф. Знанецкий // Контексты современности – II: Хрестоматия. – Казань, 2001. – С. 134 – 138. 2. Scully D., Marolla J. Convicted Rapists` Vocabulary of Motive: Excuses and Justifications // Social Deviance: Readings in Theory and Research / Ed. by H. N. Pontell. 3 rd ed. Prentice Hall, Upper Saddle River. New Jersey. 1999. - P. 264-277. 3. Wilson J. Q., Kelling G. L. Broken Windows // Deviance and Social Control: a Reader / Ed. by R. Weitzer. McGraw-Hill higher education. NY. 2002. - P. 54-64.	4 (2/2)	
4. Конструкціоністський підхід до явища соціальних проблем; етапи життєвого циклу соціальної проблеми.	Лекція, семінарське заняття	1. Becker H. Moral Entrepreneurs: the Creation and Enforcement of Deviant Categories // Social Deviance: Readings in Theory and Research / Ed. by H. N. Pontell. 3 rd ed. Prentice Hall, Upper Saddle River. New Jersey. 1999. - P. 2-7. 2. Cohen S. Folk Devils and Moral Panics. The creation of the Mods and Rockers // Sociology and the Modern World. Ed. by J. Rex. MacGibbon & Kee. London. 1972. - 224 pp. 3. Gusfield J. R. The culture of public problems / J. R. Gusfield. Chicago: University of Chicago Press, 1981.	4 (2/2)	
5. Глобальні соціальні проблеми. Дисфункційні	Лекція, семінарське заняття	1. Харченко А. М. Соціальна проблема глобалізації – бідність: шляхи її подолання / А. М. Харченко //	4 (2/2)	

демографічні процеси як соціальна проблема. Екологічні проблеми сучасності як соціальна проблема.	рське заняття	Фінансовий простір. – №1 (5). – 2012. – С. 7 – 12. 2. Хилгартнер С. Рост и упадок социальных проблем: концепция публичных арен / С. Хилгартнер, Ч. Л. Боск // Социальные проблемы: конструкционистское прочтение: Хрестоматия // Казань. Изд-во КГУ. - 2007. – С. 18 – 53.		
6. Проблема інституційної (не)ефективності. Проблеми політичного розвитку: перехід від авторитаризму до демократії та у зворотному напрямку у світовому масштабі.	Лекція, семіна рське заняття	1. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт; пер. с англ. А. Н. Нестеренко ; предисл. и научн. ред. Б. З. Мильнера. — М. : Фонд экономической книги «Начала», 1997. — 190с. 2. Сіда Ю. С. Соціальні наслідки політичного маніпулювання / Ю. С. Сіда // Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. — 2009. — С. 203—209. 3. Marx G.T. Ironies of Social Control: Authorities as Contributors to Deviance through Escalation, nonenforcement, and Covert Facilitation // Social Deviance: Readings in Theory and Research / Ed. by H. N. Pontell. 3 rd ed. Prentice Hall, Upper Saddle River. New Jersey. 1999. - P. 7-20.	4 (2/2)	
7. Деформації масової свідомості як соціальна проблема. Ж. Тощенко про види деформацій масової свідомості («розколата свідомість», «маргінальна свідомість», «хибна свідомість», «катастрофічна свідомість», «демагогічна свідомість», «утопічна свідомість»,	Лекція, семіна рське заняття	1. Кудрявцев В. Н. Социальные деформации (причины, механизмы и пути преодоления) / В. Н. Кудрявцев. — М. : Ин-т гос-ва и права РАН, 1992. — 133 с. 2. Марусяк Т. С. Деформації правосвідомості: можливості соціологічного дослідження / Т. С. Марусяк // Соціальна психологія. — 2011. — № 5(49). — С.31—39. 3. Васильєва Т.С. Правосвідомість української молоді у загальноєвропейському контексті / Т.С. Васильєва // Наукове онлайн - видання «Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства». - 2011. - № 1-2 (2-3). - С.38-48	4 (2/2)	

«маніпульована свідомість»).				
8. Соціальні проблеми українського суспільства у дзеркалі соціологічних опитувань. Дисфункційні явища масової свідомості населення України: динаміка соціального цинізму, соціальної тривожності, аномічної деморалізованості, ксенофобії та авторитарних настроїв.	Лекція, семіна рське заняття	<p>1. Рєвнівцева О. В. Соціальне виключення: проблеми визначення та дослідження / О. В. Рєвнівцева // Людський розвиток. – 2008. – С. 98 – 106.</p> <p>2. Демків О.Б., Кондратик Л.М. Економічна моральність українського суспільства у загальноєвропейській та внутрішньо регіональній перспективі / О.Б. Демків, Л.М. Кондратик // Соціологія: методи, теорія, маркетинг. – 2007. - № 4. – С. 7 – 34</p> <p>3. Степаненко В.П. Правова культура в українських регіональних вимірах / В.П. Степаненко // Агора. Подолання розбіжностей – розвиток особливостей. – К.: Стилос, 2006. – Випуск 4. – С. 18-33</p>	4(2/2)	
Злочинність як соціальна проблема. Специфіка юридичного та соціологічного дослідження злочинності. Деформації масової свідомості в сучасному українському суспільстві. праця І. Руценка «Кримінальна революція як соціетальний фактор»		<p>1. Руценко І. П. «Кримінальна революція» как социетальный фактор» / І. П. Руценко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2008. — № 3. — С. 194—210.</p> <p>2. Руценко І. П. Соціальний порядок і соціальні відхилення / І. П. Руценко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: зб. наук. праць. — Вип. 15. — Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. — С. 143—144.</p> <p>3. Руценко І. П. Соціологія злочинності : монографія / І. П. Руценко. — Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. — 370 с.</p>	4 (2/2)	
Соціологічні методи дослідження соціальних проблем (кількісні та якісні методи соціологічного дослідження соціальних проблем). Кодекс професійної етики українського соціолога та		<p>1. Панина Н. Технология социологического исследования / Н. Панина. – К.: Институт социологии НАН Украины, 1998. – 276 с.</p> <p>2. Циба В.Т. Математичні основи соціологічних досліджень: кваліметричний підхід / В.Т. Циба. – К.: МАУП, 2002. – 248 с.</p> <p>3. Ніколаєвська А. М. Соціологія і українське суспільство: професійно-етичний вимір / Ніколаєвська Алла Михайлівна // Вісник Харківського</p>	4 (2/2)	

дослідження соціальних проблем.		національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи» – 2010. – № 891 – с. 9-13. 4. Паніна Н. Кодекс професійної етики соціолога / Паніна Н. // Соціологія: Теорія, методи, маркетинг. – 2004. – № 3. – С. 9 – 21.		
Підсумковий контроль	Іспит в кінці семестру			
Пререквізити	Для вивчення курсу учасники потребують базових знань із навчальних дисциплін: «Моделювання та прогнозування соціальних процесів», «Сучасні тенденції в соціології»			
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу	Презентація, лекції, дискусія			
Необхідне обладнання	Мультимедійний проектор			
Критерії оцінювання	Оцінювання проводиться за 100 бальною шкалою.. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: Практичні заняття – 25% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 25балів; Письмова робота – 25% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 25 балів; Іспит – 50% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 50 балів. Підсумкова максимальна кількість – 100 балів. Враховується відвідування занять, бали набрані під час семінарських занять, а також за індивідуальну письмову роботу.			
Питання до заліку				
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.			